

LECTIO XXXI: Η ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΤΑ ΔΕ ΒΓΑΙΝΕΙ ΠΑΝΤΑ ΣΕ ΚΑΛΟ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Bello Latino T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Romanorum praefuit. Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacesitus est: «Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius opera hostes fugati erant, morte multavit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XXXI

Στον Λατινικό πόλεμο, ο Τίτος Μάνλιος, ύπατος, που καταγόταν από αριστοκρατική γενιά, είχε την αρχηγία του στρατού των Ρωμαίων. Αυτός, όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διέταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά λίγο αργότερα ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και προκλήθηκε σε μάχη από τον αρχηγό των εχθρών με αυτά τα λόγια: «Ας μονομαχήσουμε, για να κριθεί από την έκβαση της μονομαχίας πόσο ο Λατίνος στρατιώτης ξεπερνά τον Ρωμαίο σε ανδρεία». Τότε ο νεαρός, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και παρακινημένος από την επιθυμία του για μάχη, όρμησε στον αγώνα αντίθετα με την διαταγή του υπάτου· και όντας γενναιότερος από τον εχθρό, τον διαπέρασε με το δόρυ και τον γύμνωσε από τα όπλα. Αμέσως οι εχθροί ζήτησαν τη σωτηρία στη φυγή. Αλλά ο ύπατος, όταν επέστρεψε στο στρατόπεδο, τιμώρησε με θάνατο τον νεαρό, με τις ενέργειες του οποίου (χάρη στον οποίο) οι εχθροί είχαν τραπεί σε φυγή.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XXXI

1. genere: αφαιρετική της καταγωγής, συνάπτεται με το natus.
2. natus: μετοχή μέλλοντα: nasciturus.
3. cernatur: εδώ απρόσωπο. Οι παρακείμενος, υπερσυντέλικος και συντελεσμένος μέλλοντας σχηματίζονται με μετοχή παθητικού παρακειμένου: conspectus, -a, -um.
4. viribus: αφαιρετική οργανική του μέσου (αντικείμενο) στο confisus.
5. pugnandi: γενική (γερονδίου) αντικειμενική στο cupiditate.
6. iniussu: αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ruit.
7. in certamen: εμπρόθετος του σκοπού στο ruit.
8. armis: αφαιρετική του χωρισμού στο spoliavit.
9. opera: αφαιρετική οργανική του μέσου στο fugati erant.
10. cuius: γενική υποκειμενική (προσώπου) στο opera.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

bello: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **bellum** -i, Β΄ κλίση, ουδέτερο = ο πόλεμος.

Latino: αφαιρετική ενικού ουδέτερου γένους του επιθέτου **Latinus**, -a, -um, Β΄ κλίση = Λατινικός, -ή, -ό.

T. (Titus) Manlius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **T. Manlius** -ii(i), Β΄ κλίση αρσενικό = Τίτος Μάνλιος (ως κύριο όνομα δεν διαθέτει πληθυντικό).

consul: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **consul** -is, γ΄ κλίση, αρσενικό = ο ύπατος.

nobili: αφαιρετική ενικού ουδέτερου γένους του επιθέτου **nobilis**, -is, -e, γ΄ κλίση = αριστοκρατικός, -ή, -ό (Συγκριτικός: **nobilior**, -ior, -ius, Υπερθετικός: **nobilissimus**, -a, -um).

genere: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **genus** -eris, γ΄ κλίση, ουδέτερο = η γενιά.

natus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής παρακειμένου του ρήματος **nascor**, **natus sum**, **nasci** αποθετικό 3 = γεννιέμαι (μετοχή μέλλοντα: **nasciturus**).

exercitui: δοτική ενικού του ουσιαστικού **exercitus** -us, δ΄ κλίση, αρσενικό = ο στρατός.

Romanorum: γενική πληθυντικού του ουσιαστικού **Romanus** -i, Β΄ κλίση, αρσενικό = ο Ρωμαίος.

praefuit: γ΄ ενικό οριστικής παρακειμένου του ρήματος **praesum**, **praefui**, -, **praeesse** = είμαι αρχηγός, προϊστάμαι.

is: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is**, **ea**, **id** = αυτός, -ή, -ό.

cum: σύνδεσμος χρονικός (εδώ ιστορικός - διηγηματικός) = όταν.

aliquando: χρονικό επίρρημα = κάποτε.

castris: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού **castra** -orum, Β΄ κλίση, ουδέτερο = το στρατόπεδο (στον ενικό: **castrum** -i = το φρούριο).

abiret: γ΄ ενικό υποτακτικής παρατατικού του ρήματος **abeo**, **abi(v)i**, **abutum**, **abire** = φεύγω.

edixit: γ΄ ενικό οριστικής παρακειμένου του ρήματος **edico**, **edixi**, **edictum**, **edicere** 3 = διατάζω.

ut: εδώ βουλευτικός σύνδεσμος = να.

omnes: ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους του επιθέτου **omnis**, -is, -e, γ΄ κλίση = όλος, -η, -ο.

rugna: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **rugna** -ae, α΄ κλίση, θηλυκό = η μάχη.

abstinerent: γ' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος **abstineo, abstinui, abstentum, abstinēre 2** = απέχω.

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

paulo: αφαιρετική ενικού του επιθέτου **paulus, -a, -um** β' κλίση, ουδέτερο = λίγος, -η, -ο (δεν διαθέτει παραθετικά).

post: χρονικό επίρρημα = αργότερα.

filius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού **filius -ii(i)**, β' κλίση, αρσενικό = ο γιος (κλητική ενικού: **fili**).

eius: γενική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός -ή -ό.

castra: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού **castra -orum**, β' κλίση, ουδέτερο = το στρατόπεδο (στον ενικό: **castrum -i**= το φρούριο).

hostium: γενική πληθυντικού του ουσιαστικού **hostis -is**, γ' κλίση, αρσενικό = ο εχθρός.

praeterequitavit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου του ρήματος **praeterequito, -avi, -atum, -āre 1** = περνώ έφιππος μπροστά από.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

a ή ab: πρόθεση + αφαιρετική = από.

duce: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **dux -cis**, γ' κλίση, αρσενικό = ο αρχηγός.

hostium: γενική πληθυντικού του ουσιαστικού **hostis -is**, γ' κλίση, αρσενικό = ο εχθρός.

his: αφαιρετική πληθυντικού ουδετέρου γένους της δεικτικής αντωνυμίας **hic, haec, hoc** = αυτός, -ή, -ό.

verbis: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού **verbum -i**, β' κλίση, ουδέτερο = ο λόγος.

proelio: δοτική ενικού του ουσιαστικού **proelium -ii(i)**, β' κλίση, ουδέτερο = η μάχη.

laccessitus est: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος **laccesso, laccessivi, laccessitum laccessēre 3** = προκαλώ.

congregiamur: α' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα του ρήματος **congregior, congressus sum, congregēdi** αποθετικό 3 = συγκρούομαι (ανήκει στα 15 σε -io).

ut: εδώ τελικός σύνδεσμος = για να.

singularis: γενική ενικού ουδετέρου γένους του επιθέτου **singularis, -is, -e**, γ' κλίση = μοναδικός, -ή, -ό (δεν σχηματίζει παραθετικά διότι εκφράζεται με αυτό απόλυτη έννοια).

proelii: γενική ενικού του ουσιαστικού **proelium -ii(i)**, β' κλίση, ουδέτερο = η μάχη.

eventu: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού **eventus -us**, δ' κλίση, αρσενικό = η έκβαση.

cernatur: γ' ενικό υποτακτικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος cerno, creni, cretum, cernere 3 = κρίνω (στο κείμενο είναι απρόσωπο: cernitur, conspectum est, cerni).

quanto: αφαιρετική ενικού ουδετέρου γένους της ερωτηματικής αντωνυμίας quantus, -a, -um = πόσος, -η, -ο.

miles: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού miles -itis, γ' κλίση, αρσενικό = ο στρατιώτης.

Latinus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους του επιθέτου Latinus, -a, -um, β' κλίση = Λατινικός, -ή, -ό.

Romano: δοτική ενικού του ουσιαστικού Romanus -i, β' κλίση, αρσενικό = ο Ρωμαίος.

virtute: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού virtus -utis, γ' κλίση, θηλυκό = η ανδρεία.

antecellat: γ' ενικό υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος antecello, -, -, antecellere 3 = ξεπερνάω.

tum: χρονικό επίρρημα = τότε.

adulescens: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού adulescens -ntis, γ' κλίση, αρσενικό και θηλυκό (εδώ αρσενικό) = ο νεαρός.

viribus: αφαιρετική πληθυντικού του ελλειπτικού ουσιαστικού vis, γ' κλίση, θηλυκό = η δύναμη.

	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	vis	vires
Γενική	-	virium
Δοτική	-	viribus
Αιτιατική	vim	vires/is
Κλητική	-	vires
Αφαιρετική	vi	viribus

suis: αφαιρετική πληθυντικού θηλυκού γένους της κτητικής αντωνυμίας suus, -a, um = δικός, -ή, -ό του/τους (εδώ για έναν κτήτορα).

confisus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους μετοχής παρακειμένου του ρήματος confido, confisus sum, confidēρημιαποθετικό 3 = εμπιστεύομαι.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

cupiditate: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού cupiditas -atis, γ' κλίση, θηλυκό = η επιθυμία.

rugnandi: γενική γερουνδίου του ρήματος rugno, -avi, -atum, -āre 1 = μάχομαι.

permotus: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους μετοχής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος permoneo, permovi, permotum, permovēre 2 = παρακινώ.

iniussu: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού iniussus -us, δ' κλίση, αρσενικό (εύχρηστο μόνο στην αφαιρετική ενικού) = αντίθετα με τη διαταγή/πράξη διαταγή.

consulis: γενική ενικού του ουσιαστικού consul -is, γ' κλίση, αρσενικό = ο ύπατος.

in: πρόθεση (+ αιτιατική ή + αφαιρετική) = σε (εδώ αιτιατική).

certamen: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού certamen -inis, γ' κλίση, αρσενικό = ο αγώνας.

ruit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος ruo, rui, rutum, ruere 3 = ορμώ (μετοχή μέλλοντα: ruiturus).

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

fortior: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους συγκριτικού βαθμού του επιθέτου fortis, -is, -e, γ' κλίση = ο γενναίος, -α, -ο (Συγκριτικός: fortior, -ior, -ius, Υπερθετικός: fortissimus, -a, -um).

hoste: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού hostis -is, γ' κλίση, αρσενικό = ο εχθρός.

hasta: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού hasta -ae, α' κλίση, θηλυκό = το δόρυ.

eum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής-επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id = αυτός, -ή, -ό.

transfixit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος transfigo, transfixi, transfixum, transfigere 3 = διαπερνώ.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

armis: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού arma -orum, β' κλίση, ουδέτερο = τα όπλα (plurale tantum = έχει μόνο πληθυντικό).

spoliavit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος spolio, -avi, -atum, -āre 1 = απογυμνώνω.

statim: χρονικό επίρρημα = αμέσως.

hostes: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού hostis -is, γ' κλίση, αρσενικό = ο εχθρός.

fuga: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού fuga -ae, α΄ κλίση, θηλυκό = η φυγή.

salutem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού salus -utis, γ΄ κλίση, θηλυκό = η σωτηρία.

petiverunt: γ΄ πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος peto, peti(v)i, petitum, petere 3 = ζητώ.

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

consul: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού consul -is, γ΄ κλίση, αρσενικό = ο ύπατος.

cum: χρονικός σύνδεσμος (εδώ: ιστορικός - διηγηματικός) = όταν.

in: πρόθεση (+ αιτιατική ή + αφαιρετική) = σε (εδώ αιτιατική).

castra: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού castra -orum, β΄ κλίση, ουδέτερο = στρατόπεδο (στον ενικό: castrum -i = το φρούριο).

revertisset: γ΄ ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού του ρήματος revertor, reverti, (reversus sum) reverti ημιαποθετικό και αποθετικό 3 (εδώ ημιαποθετικό) = επιστρέφω.

adulescentem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού adulescens -ntis, γ΄ κλίση, αρσενικό και θηλυκό (εδώ αρσενικό) = ο νεαρός.

cuius: γενική ενικού αρσενικού γένους της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod = οποίος, -α, -ο.

opera: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού opera -ae, α΄ κλίση, θηλυκό = έργο, ενέργεια, κόπος. Στον πληθυντικό συναντάται με διαφορετική σημασία: operae -arum = εργάτες, μισθωτοί.

opera: (+ γεν. του προσ.) = με τις ενέργειες κάποιου, χάρη σε κάποιον.

hostes: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού hostis -is, γ΄ κλίση, αρσενικό = ο εχθρός.

fugati erant: γ΄ πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού παθητικής φωνής του ρήματος fugo, -avi, -atum, -āre 1 = τρέπω σε φυγή.

morte: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού mors, mortis, γ΄ κλίση, θηλυκό = ο θάνατος.

multavit: γ΄ πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος multo, -avi, -atum, -āre 1 = τιμωρώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση

pugna -ae: θηλυκό
hasta -ae: θηλυκό
fuga -ae: θηλυκό
opera -ae: θηλυκό

Β΄ κλίση

bellum -i: ουδέτερο
Manlius -ii/i: αρσενικό (δεν έχει πληθυντικό)
Romanus -i: αρσενικό
castrum -i: ουδέτερο (το φρούριο)/castra -orum (το στρατόπεδο)
verbum -i: ουδέτερο
filius -ii/i: αρσενικό
proelium -ii/i: ουδέτερο
arma -orum: ουδέτερο (δεν έχει ενικό)

Γ΄ κλίση

consul -is: αρσενικό
genus -eris: ουδέτερο
hostis -is: αρσενικό
dux -cis: αρσενικό
miles -itis: αρσενικό
virtus -utis: θηλυκό
adulescens -ntis: αρσενικό/ θηλυκό(εδώ αρσενικό)
vis: θηλυκό (στον ενικό έχει μόνο τις πτώσεις: Ονομ: vis, Αιτ: vim, Αφ: vi)
cupiditas -atis: θηλυκό
certamen -inis: ουδέτερο
salus -utis: θηλυκό
mors -rtis: θηλυκό).

Δ΄ κλίση

exercitus -us: αρσενικό
iniussus -us: αρσενικό (εύχρηστο μόνο στην αφαιρετική ενικού)
eventus -us: αρσενικό

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση

Latinus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά)
paulus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά)

Γ΄ κλίση

omnis, -is, -e (δεν σχηματίζει παραθετικά)
singularis, -is, -e (δεν σχηματίζει παραθετικά)
nobilis, -is, -e (Συγκριτικός: nobilior, -ior, -ius, Υπερθετικός: nobilissimus, -a, -um)
fortis, -is, -e (Συγκριτικός: fortior, -ior, -ius, Υπερθετικός: fortissimus, -a, -um)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

is, ea, id (οριστική-επαναληπτική)
hic, haec, hoc (δεικτική)
quantus, -a, -um (ερωτηματική)
suus, sua, suum (κτητική)
qui, quae, quod (αναφορική)

PHMATA

1η Συζυγία

praeterequito, praeterequitavi, praeterequitatum, praeterequitāre
pugno, pugnavi, pugnatum, pugnāre
spolio, spoliavi, spoliatum, spoliāre
fugo, fugavi, fugatum, fugāre
multo, multavi, multatum, multāre

2η Συζυγία

abstineo, abstinui, abstentum, abstinēre
permoveo, permovi, permotum, permovēre

3η Συζυγία

nascor, natus sum, nasci αποθετικό (μετοχή μέλλοντα: nasciturus)
edico, edixi, edictum, edicēre
laccio, lacessivi, lacessitum, lacessēre
congregior*, congressus sum, congregēdi αποθετικό (ανήκει στα 15 σε -io)
cerno, crevi, cretum, cernēre (στο κείμενο είναι απρόσωπο: cernitur, conspectum est, cerni)
antecello, -, -, antecellēre
confido, confisus sum, confidēre ημιαποθετικό
ruo, rui, rutum, ruēre (μετοχή μέλλοντα: ruiturus)
transfigo, transfixi, transfixum, transfigēre
peto, peti(v)i, petitum, petēre
revertor, reverti, (reversus sum) reverti ημιαποθετικό και αποθετικό 3 (εδώ ημιαποθετικό)

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

abeo, abi(v)i, abitum, abīre
praesum, praefui, -, praeesse

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

aliquando
post
tum
statim

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

a(b) (+ αφαιρετική)
in (+ αιτιατική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

cum (χρονικός, ιστορικός ή διηγηματικός)
ut (βουλητικός, τελικός)
et (συμπλεκτικός)
sed (αντιθετικός)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Bello Latino T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Romanorum praefuit. Κύρια πρόταση κρίσεως.

praefuit: ρήμα.

T. Manlius: υποκείμενο ρήματος.

consul: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο T. Manlius.

natus: επιθετική μετοχή, ως παράθεση στο υποκείμενο του ρήματος T. Manlius.

genere: αφαιρετική της καταγωγής στο natus.

nobili: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο genere.

exercitui: αντικείμενο ρήματος.

Romanorum: γενική κτητική στο exercitui.

bello: αφαιρετική του χρόνου στο praefuit.

Latino: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο Bello.

Is... edixit: Κύρια πρόταση κρίσεως.

edixit: ρήμα.

is: υποκείμενο ρήματος.

ut omnes pugna abstinerent: η βουλευτική πρόταση ως αντικείμενο του ρήματος.

ut omnes pugna abstinerent: Δευτερεύουσα βουλευτική πρόταση, ονοματική ως αντικείμενο στο ρήμα edixit· εισάγεται με τον βουλευτικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (abstinerent), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (edixit) και αναφέρεται στο παρελθόν (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων: η βούληση είναι δηλ. ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή, συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση, και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της).

abstinerent: ρήμα.

omnes: υποκείμενο ρήματος.

pugna: αφαιρετική της απομάκρυνσης από το ρήμα abstinerent (ή αντικείμενο ρήματος).

cum aliquando castris abiret: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης· εισάγεται με τον ιστορικό/διηγηματικό σύνδεσμο *cum* (υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας· δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους· είναι φανερός εδώ ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου της υποτακτικής· εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (*abiret*), γιατί εξαρτάται από το ρήμα ιστορικού χρόνου (*edixit*), και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.

abiret: ρήμα.

(*is*): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

castris: αφαιρετική της απομάκρυνσης από το ρήμα *abiret* (ή αντικείμενο ρήματος).

aliquando: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *abiret*.

Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit: Κύρια πρόταση κρίσεως.

praeterequitavit: ρήμα.

filius: υποκείμενο ρήματος.

eius: γενική κτητική στο *filius*.

castra: αντικείμενο ρήματος.

hostium: γενική κτητική στο *castra*.

post: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *praeterequitavit*.

paulo: αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο *post*.

et a duce hostium his verbis proelio laccessitus est: Κύρια πρόταση κρίσεως.

laccessitus est: ρήμα.

(*filius*): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

proelio: αντικείμενο σε δοτική ως έμμεσο αντικείμενο στο *laccessitus est*.

a duce: ποιητικό αίτιο στο *laccessitus est* (εμπρόθετο γιατί είναι έμψυχο).

hostium: γενική αντικειμενική στο *duce*.

verbis: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο *laccessitus est*.

his: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *verbis*.

Congrediamur: Κύρια πρόταση επιθυμίας που εκφέρεται με προτρεπτική υποτακτική.

congediamur: ρήμα.
(nos): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

ut singularis proelii eventu cernatur: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ut επειδή είναι καταφατική· εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (cernatur), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (congediamur) και αναφέρεται στο παρόν ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων: ο σκοπός είναι δηλ. ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή, συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση, και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του).

cernatur: ρήμα.
quanto miles Latinus Romano virtute antecellat: υποκείμενο η δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση.
eventu: αφαιρετική που δηλώνει σημείο εκκίνησης για εκτίμηση, κρίση στο cernatur.
proelii: γενική υποκειμενική στο eventu.
singularis: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο proelii.

quanto miles Latinus Romano virtute antecellat: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, ονοματική ως υποκείμενο στο cernatur· εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quanto· εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (antecellat), γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (cernatur) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρόν.

antecellat: ρήμα.
miles: υποκείμενο ρήματος.
Latinus: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο miles.
Romano: αντικείμενο ρήματος.
virtute: αφαιρετική της αναφοράς στο antecellat.
quanto: αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο antecellat.

Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit: Κύρια πρόταση κρίσεως.

ruit: ρήμα.

adulescens: υποκείμενο ρήματος.

in certamen: εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού στο ruit.

iniussu: αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ruit.

consulis: γενική υποκειμενική στο iniussu.

confisus et permotus: αιτιολογικές μετοχές, συνημμένες στο υποκείμενο του ρήματος adulescens.

viribus: αφαιρετική οργανική του μέσου από τη μετοχή confisus (ή αντικείμενο στη μετοχή confisus).

suis: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο viribus.

cupiditate: αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο permotus.

pugnandi: γενική (γερονδίου) αντικειμενική στο cupiditate.

tum: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα ruit.

et fortior hoste, hasta eum transfixit: Κύρια πρόταση κρίσεως.

transfixit: ρήμα.

(adulescens): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

eum: αντικείμενο ρήματος.

hasta: αφαιρετική του οργάνου στο transfixit.

fortior: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο εννοούμενο υποκείμενο adulescens.

Μπορεί να θεωρηθεί και κατηγορηματικός προσδιορισμός.

hoste: αφαιρετική συγκριτική, β' όρος σύγκρισης (α' όρος: adulescens).

et armis spoliavit: Κύρια πρόταση κρίσεως.

spoliavit: ρήμα.

(adulescens): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

(eum): εννοούμενο άμεσο αντικείμενο ρήματος.

armis: αφαιρετική του χωρισμού στο ρήμα ή έμμεσο αντικείμενο ρήματος.

Statim hostes fuga salutem petiverunt: Κύρια πρόταση κρίσεως.

petiverunt: ρήμα.

hostes: υποκείμενο ρήματος.

salutem: αντικείμενο ρήματος.

fuga: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο petiverunt.

statim: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο petiverunt.

Sed consul, [...] adolescentem, [...] morte multavit: Κύρια πρόταση κρίσεως.

multavit: ρήμα.

consul: υποκείμενο ρήματος.

adolescentem: αντικείμενο ρήματος.

morte: αφαιρετική της ποινής στο multavit.

cum in castra revertisset: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση· εισάγεται με τον ιστορικό/διηγηματικό σύνδεσμο cum (υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας· δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους· λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης και είναι φανερός εδώ ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου της υποτακτικής· εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού(revertisset), γιατί εξαρτάται από το ρήμα της κύριας που είναι ιστορικός χρόνος (multavit) και εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

revertisset: ρήμα.

(consul): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

in castra: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο στο revertisset.

cuius opera hostes fugati erant: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο adulescentem, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία cuius, εκφέρεται με οριστική (fugati erant) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

fugati erant: ρήμα.

hostes: υποκείμενο ρήματος.

opera: αφαιρετική οργανική του μέσου στο fugati errant.

cuius: γενική υποκειμενική (προσώπου) στο opera.

Ημερομηνία τροποποίησης: 16/12/2011